

Etnisen talouden esimerkkejä ympäri maailmaa

KAPLAN, DAVID H. & WEI LI (2006; toim.). *Landscapes of the ethnic economy*. 224 s. Rowman & Littlefield, New York.

Kent State -yliopiston maantieteen professori David Kaplanin ja Arizona State -yliopiston maantieteen apulaisprofessori Wei Lin toimittama artikkelikokoelma käsittelee etnisen talouden (*ethnic economy*) eri muotoja tapaustutkimusten avulla. Kirjoittajat tarkastelevat aiheen spatiaalista ulottuvuutta ja pohtivat, miten ympäristö muokkaa etnistä taloutta ja miten etninen talous vaikuttaa ympäröivään maisemaan. Tapaustutkimukset osoittavat maantieteellisten tekijöiden merkityksen etnisen talouden kehityksessä. Esimerkeistä puolet käsittelee Yhdysvaltoja ja loput Kanadaa, Australiaa, Britanniaa, Italiaa ja Saksaa. Tapaukset ovat erilaisia, joten lukija saa monta näkökulmaa samaan aihepiiriin.

Alussa esitellään aiheeseen liittyviä käsitteitä ja teoriaa. Kaplanin ja Lin mukaan etnisen talouden käsitettä käytetään löyhästi, joten he selventävät ja tiivistävät sitä useiden kirjallisuuslähteiden avulla. Etnisen talouden tunnistaa etnisestä omistajuudesta, työllistamisestä, asiakaskunnasta, erikoistumisesta tiettyihin toimialoihin ja keskittymisestä tietyille alueille. Johdantokappale antaa hyvät pohjatiedot aiheeseen.

Ensimmäisen osion artikkelit käsittelevät alueellista keskittymistä taloudellisena resurssina ja tilan roolia liiketoimintojen muokkautumisessa. Ball State -yliopiston maantieteen professori Christopher Airriess kuvaa kahta toisistaan poikkeavaa vietnamilaista etnistä taloutta New Orleansissa. Ensimmäinen on pieni, sisäänpäin lämpiävä yrityskeskittymä, kun taas toinen palvelee laajempaa asiakaskuntaa. Pienempi keskittymä sijaitsee lähiössä ja yritysten omistajat asuvat liikkeidensä tiiviissä läheisyydessä. Asiakkaat ovat pääosin lähiön muita vietnamilaisia. Suuremmissa keskuksessa asiakkaiden taustat sekä koulutus- ja tulotasot ovat monipuolisempia. Keskuksen markkinoinnissa pyritään vetoamaan laajaan yleisöön käyttämällä valtaväestön kieltä, englantia.

Maantieteen apulaisprofessori Heike Alberts Wisconsinin yliopistosta Oshkohista kyseenalaistaa Miamia

käsittelevän klassisen etnisen enklavitalouden teorian, jonka mukaan kuubalaisilla työntekijöillä on kuubalaiset työnantajat riippumatta yrityksen sijainnista. Alberts vetoaa siihen, että teoria on yli kaksikymmentä vuotta vanha ja sinä aikana Miami ja sen kuubalainen yhteisö ovat selvästi muuttuneet. Alberts toteaa, että ”jaettuun etnisyyteen” (s. 38) perustuva etnisen enklavitalouden määritelmä on ongelmallinen, koska nykyisin Miamissa kuubalaisten työnantajien palveluksessa olevien kuubalaisten kokemukset eivät eroa merkittävästi niiden kuubalaisten kokemuksista, joiden työnantajalla on toinen etninen tausta. Tätä perustellakseen hän esittelee artikkelissaan kolme erityyppistä liiketoimintaa Miamissa. Kuvaukset ovat konkreettisia ja lukijan on helppo havaita niiden keskinäiset eroavuudet.

Apulaisprofessori Carlos Taxeira Brittiläisen Kolumbian yliopiston (UBC) Okanaganin-kampukselta kuvaa Toronton portugalilaisten talousenklavia. Little Portugal on palveluillaan ja liiketoiminnaltaan monipuolinen yhteisö, jossa yrittäjät palkkaavat maanmiehiään ja jossa asiakkaina ovat saman yhteisön jäsenet. Koska portugalilaisten yrittäjyys on vahvaa, siirtolaisverkostot ja -kulttuuri vaikuttavat konkreettisesti kaupunkialueen fyysiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen maisemaan.

Torontoa käsitellään toisessakin artikkelissa. Yorkin yliopiston maantieteen apulaisprofessori Lucia Lo kertoo kaupungin kiinalaisten taloudesta. Hän toteaa kiinalaisten liiketalouden poikkeavan portugalilaisten tiiviistä enklavista. Kiinalaisten talous ei ole keskittynyt tiettyjen katujen varsille, vaan yrityksiä on eri puolilla Torontoa niin kadunvarren myymälöissä kuin sisällä kauppa-keskuksissakin. Yhdessä kauppa-keskuksessa voi olla useita samoja tuotteita myyviä liikkeitä ja osa kaupoista on sijoittunut moneen eri ostoskeskukseen. Lo pääättelee, että kiinalaiset yritykset ovat integroituneet yleiseen talouteen hyvin. Suurin osa kauppojen tuoteteksteistä on kuitenkin kiinaksi.

Kaplanin ja hänen työtoverinsa, valtiotieteilijä Bessie House-Soremekunin artikkeli käsittelee rikollisuuden ja sen uhan vaikutusta mustien yrityksiin Yhdysvalloissa. Artikkelissa kerrotaan, millä tavoin mustien yrittäjyys

poikkeaa keskivertoamerikkalaisesta yrittäjyydestä. Lisäksi selvitetään rikollisuuden vaikutusta yrittäjyyteen. Kirjoittajat käsittelevät myös naapuruston vaikutusta, sillä on todettu, että mustien yritykset sijaitsevat keskimääräistä rikosalttiimmilla asuinalueilla, joten rikoksen uhka vaarantaa jatkuvasti niiden taloutta.

Berliinin vapaan yliopiston vanhempi lehtori Felicitas Hillmann tutkii Berliinin turkkilaisia yrittäjiä. Hän tarkastelee yrittäjyyttä sukupuolten näkökulmasta ja osoittaa, että etnisten naisyrittäjien toimintatavat poikkeavat miesyrittäjien tavoista. Turkkilaiset naisyrittäjät eivät esimerkiksi perusta yritystään oman etnisen ryhmänsä asuinalueelle, eivätkä mielellään palkkaa sukulaisiaan.

Kirjan toinen osa selvittää etnisen liiketoiminnan vaikutusta kaupunkialueeseen. Wei Li ja kumppanit selvittävät etnisten pankkien syntyä ja kasvua sekä vaikutusta Los Angelesin alueelle. Tarkastelu alkaa 1900-luvun alun japanilaisista pankeista ja etenee nykypäivän kiinalaisten ja korealaisten pankkien toimintaan. Kirjoittajat toteavat, että etnisten vähemmistöjen omistamista pankeista on tullut tärkeä osa vähemmistöyhteisön kehitystä. Pankkien merkitys kasvaa edelleen, koska ne rahoittavat muuta etnistä taloutta.

Sydneyn etninen talous on yksi maailman suurimmista. Taloustieteiden professori Jock Collins Sydneyn teknillisestä korkeakoulusta kuvailee, miten kolme sikäläistä keskittymää, Chinatown, Little Italy ja Cabramatta, ovat muokanneet omaa kaupunginsaansa. Collinsin mukaan etnisellä taloudella on huomattava merkitys Sydneyn globaalille kaupunkikuvulle, sillä etniset yritykset näkyvät vahvasti niin kaupungin keskustassa kuin lähiöissäkin.

Pohjois-Iowan yliopiston maantieteen apulaisprofessori Alex Oberlen aiheena ovat latinalaisamerikkalaisten omistamat liha- ja elintarvikekaupat Phoenixissa. Hän kertoo niiden asemasta pioneiryrittäjinä alueella, jossa ei ole aikaisemmin ollut latinoasukkaita. Oberle tarkastelee kauppoja myös sosiaalisten merkitysten ja kulttuuriilmapiirin kautta muotoutuvina paikkoina. Kauppojen toimintaa, ulkonäköä sekä roolia latinalaisamerikkalaisten kohtaamispaikkana kuvataan artikkelissa tarkasti.

Kirjan toinen Eurooppaa käsittelevä tutkimus kuvaa Rooman suurimpia siirtolaiskaupunginosia. Rooman yliopistossa työskentelevä maantieteilijä väitellyt Pierpaolo Mudu keskittyy asukkaiden sosiaaliseen ja taloudelliseen toimintaan sekä näkyvyyteen julkisessa tilassa. Hän havainnollistaa siirtolaisten ja ympäröivän tilan välistä yhteyttä kuvaamalla esimerkiksi erilaisten etnisten yritysten keskittymiä. Lisäksi hän pohtii, kuinka hyvin kaupunki vastaa ryhmien tarpeisiin.

Towson yliopiston apulaisprofessori James Smith luo artikkelissaan laajan katsauksen Yhdysvaltojen japanilaisiin siirtolaisiin Los Angelesin Pikku Tokiossa. Artikkelissa kerrotaan, miten paikalliset yrittäjät kieltäytyivät tarjoamasta palveluitaan japanilaisille pakottaen heidät kehittämään omaa talouttaan, minkä seurauksena Pikku Tokio on syntynyt. Alue laajenee edelleen, ja sen etninen identiteetti vahvistuu, vaikka toimijoissa on nykyisin paljon toisen sukupolven japanilaisia.

Teoksen viimeisessä artikkelissa Liverpoolin John Moores -yliopiston kulttuurimaantieteen vanhempi lehtori Giles Barrett ja Bradfordin yliopiston vieraileva professori David McEvoy kuvaavat kaupunkimaisen vähittäismyymäläalueen muovautumista eksoottiseksi ravintolakortteliksi. He pohtivat, miksi muutos tapahtuu ja miten se vaikuttaa kaupungin yleisiin sääntöihin. Manchesterin tapaustutkimuksen avulla he esittävät keinoja muiden brittiläisten kaupunkialueiden uudistamiseksi.

Maantieteelliset tapaustutkimukset paljastavat alueellisen keskittymisen vaikutuksen etnisten sosiaalisten mallien, kaupallisten toimintojen ja identiteettien säilymiseen. Teoksesta löytyy niin etnisen talouden teorian pohdintaa kuin käytännön esimerkkejäkin, minkä vuoksi se sopii oheislukemistoksi sekä maantieteen että muiden aineiden opintoihin. Teos on monipuolinen, mutta loppuun olisin kaivannut teemat yhteen vetävää artikkelia.

MARIA PIKKARAINEN

*Siirtolaisuusinstituutti,
Turku*